

Palestinakomiteen i Norge
Christian Kroghs gate 15
0186 Oslo

Det nasjonale statsadvokatembetet for innsats mot
organisert og annen alvorleg kriminalitet (NAST)
Postboks 2101 Vika
0125 OSLO

Anmeldelse av Norges Bank m.fl.

1 Innledning - oversikt

1.1. De anmeldte foretak og enkeltpersoner

Følgende tre foretak og fire personer anmeldes med dette for overtredelse av en eller flere bestemmelser i straffeloven kapittel 16 (folkemord, forbrytelser mot menneskeheten, krigsforbrytelser), nærmere bestemt for å ha medvirket til eller hatt et overordnet ansvar for denne medvirkningen til straffbare handlinger mot den palestinske befolkning på Gaza eller i de øvrige okkuperte palestinske områder (OPT):

1. Norges Bank Investment Management (NBIM)
2. Norges Bank
3. Finansdepartementet
4. Administrerende direktør Nicolai Tangen NBIM
5. Sentralbanksjef og leder for hovedstyret i Norges Bank, Ida Wolden Bache
6. Tidligere finansminister Trygve Slagsvold Vedum
7. Finansminister Jens Stoltenberg

Når det gjelder NBIM så er dette en avdeling i Norges Bank og dermed tilsynelatende ikke et selvstendig foretak i straffelovens forstand, jfr. straffeloven § 27, annet ledd. Når vi likevel har valgt å anmelde NBIM, som et selvstendig foretak, så beror dette på en konkret vurdering av NBIMs rolle og plassering. NBIM har fått delegert mye av ansvaret for forvaltningen av

Oljefondet fra Norges Banks hovedstyre, se nærmere nedenfor pkt. 4.1. NBIM har også vært part i klagesaker relatert til Oljefondet for OECDs kontaktpunkt i Norge.¹

Anmeldelsen tar ikke stilling til om det er andre som eventuelt bør gjøres til gjenstand for etterforskning og evt. tiltale.

1.2 Grunnlaget for anmeldelsen i korte trekk

Grunnlaget for anmeldelsen er i korthet at det gjennom forvaltningen av Oljefondet er foretatt investeringer i og oppnådd eierskap i selskaper som har medvirket til

- Israels krigføring på Gaza etter 7. oktober 2023, og
- til opprettholdelse av Israels ulovlige okkupasjon av palestinske områder på Vestbredden og i Gaza og folkerettsstridige anneksjon av Øst-Jerusalem.

Gjennom forvaltningen av fondet har de anmeldte medvirket til eller unnlatt å forhindre de omtalte selskapers medvirkning til Israels utførelse av forbrytelser mot menneskeheten, krigsforbrytelser og folkemord og dermed handlet i strid med straffebestemmelsene i straffelovens kap. 16, jf. § 15 (medvirkning), jf. § 109 (overordnet ansvar), jf. § 27 (i relasjon til foretak).

Bestemmelsen om medvirkning står sentralt i anmeldelsen. Medvirkningsansvaret er hjemlet i strl. § 15 og omfatter både direkte medvirkning og medvirkning til medvirkning, se *Vedlegg I*, side 40 der det heter:

- *Det er blant annet presisert i forarbeidene at det i norsk rett bare gjelder et krav om medvirkende årsaksforhold, ikke krav om at medvirkningen har vært nødvendig for resultatet. Det er nok at medvirkningen har vært et bidrag til å styrke evne eller vilje til å foreta handlingen, eventuelt en annen handling som utgjør medvirkning. Som det har vært sagt, medvirkning «favner også om tilfeller der en medvirkers handling primært relaterer seg til en annen medvirkningshandling som så står i årsakssammenheng med hovedgjerningen».*²

At slik medvirkning til medvirkning er anerkjent i strafferetten er viktig i relasjon til denne anmeldelsen.

¹ Se <https://www.responsiblebusiness.no/?s=skaer+om+nbim>.

² Professor Terje Einarsen: Oljefondets investeringer i selskaper som har medvirket til forbrytelser i Palestina. Kan noen holdes ansvarlig? (Bergen 25.08.2025)

De objektive og subjektive straffbarhetsvilkårene i relasjon til hver av de anmeldte foretak og personer er gjennomgått nedenfor i pkt. 4.

1.3 De omtalte selskaper i denne anmeldelsen

Denne anmeldelsen har interessert seg for israelske eller andre utenlandske selskaper som vi mener har eller kan ha medvirket til straffbare handlinger i Palestina omfattet av straffeloven kap. 16, og som Oljefondet er eller har vært investert i, mens de straffbare handlingene har pågått. De følgende 24 selskapers medvirkning og rolle i Oljefondet er nærmere omtalt i *Vedlegg 2*:

1. Rolls-Royce Holdings plc
2. MTU Aero Engines AG
3. RENK Group AG
4. Thyssenkrupp AG
5. Rheinmetall AG
6. RTX Corp (tidl. Raytheon)
7. Leonardo
8. General Electric
9. Oshkosh Corp
10. General Dynamics
11. Palantir Technologies
12. AP Møller Maersk
13. Caterpillar
14. Heidelberg Materials
15. Construcciones y Auxiliar de Ferrocarriles SA (CAF)
16. Booking Holdings
17. Airbnb Inc
18. Tripadvisor
19. Expedia Group
20. ICL Group
21. Bet Shemesh Engines
22. Next Vision
23. Clal Insurance
24. Bank Hapoalim BM

Felles for disse selskapene er at deres virksomhet direkte eller indirekte har eller kan ha bidratt til gjennomføringen av Israels forbrytelser (hovedhandlingene).

Vi vil demonstrere dette ved to eksempler:

1.3.1 RTX Corp

Som det framgår av *Vedlegg 2* s. 10 er det grunn til å mistenke at RTX Corp har forsynt Israel med missiler, tunge bomber til Israels flåte av jagerbomberne F16 og F35, samt via sitt datterselskap Pratt & Whitney har produsert motorer til F35 og en rekke andre fly og droner brukt av det israelske flyvåpenet i Gaza.

RTX Corp sin vedvarende våpenforsyning til Israel i en periode med kunnskap om at disse våpnene brukes til å begå krigsforbrytelser, forbrytelser mot menneskeheten og sannsynligvis folkemord, er å anse som medvirkning til de disse forbrytelsene, jf. straffeloven §§ 101-107, jf. § 15, jf. § 27.

Oljefondet har under Israels angrep på Gaza vært investert i RTX Corp, og mer enn doblet sitt eierskap i selskapet fra 2023 til 2024. Fondet er i dag investert i selskapet med over 23 468 millioner NOK. Som en betydelig medeier i selskapet oppstår det spørsmål om medeierskapet av RTX Corp, innebærer at de anmeldte kan holdes strafferettslig ansvarlig for medvirkning, om enn indirekte til de samme hovedhandlingene, jf. straffeloven §§ 101-107, § 15, jf. § 27.

1.3.2 CAF

Construcciones y Auxiliar de Ferrocarriles SA (CAF) bygger jernbane til de ulovlige bosettingene på Vestbredden fra Jerusalem, og knytter dem dermed til Israel. Det er altså en helt avgjørende faktor i okkupasjonen. De samarbeider med det israelske selskapet Shapir Engineering. Både CAF og Shapir står i FNs database over selskaper som bidrar til Israels ulovlige okkupasjon. CAF har store kontrakter for drift og vedlikehold av disse linjene i opptil 25 år. Til tross for protester og spørsmål i det spanske parlamentet har CAF fortsatt arbeidet i de ulovlig okkuperte områdene, og var med på å legge inn anbud på en ny linje av Jerusalem Light Rail i august 2025.

Det har vært mye internasjonal oppmerksomhet rundt CAFs virksomhet i Palestina. Til selskapets generalforsamling i 2021 ble det stilt spørsmål. Oljefondet har altså blitt advart mot dette i lang tid.

Storebrand ekskluderte CAF fra sin aksjeportefølje i 2024 med begrunnelse at CAF muliggjør bosetting i de okkuperte områdene, som er klart brudd på internasjonal lov. Oslo kommune har vedtatt å ikke kjøpe flere vognsett fra CAF.

2 Den folkerettslige konteksten for anmeldelsen

2.1 Generelt om forholdet til folkeretten

Straffeloven kap. 16 gjennomfører folkeretten om internasjonale kjerneforbrytelser. Dette er forbrytelser som har grunnlag i folkerettslig sedvanerett og i traktater som Romavedtektene for Den internasjonale straffedomstolen (ICC).

Det internasjonale samfunn har etter 7. september 2023 konkludert med at Israel har begått krigsforbrytelser, forbrytelser mot menneskeheten og folkemord gjennom krigføringen mot befolkningen på Gaza. Denne konklusjonen har oppnådd stadig større konsensus blant folkerettsjurister og menneskerettsorganisasjoner og i viktige FN-organer.

Den internasjonale domstolen (ICJ) har i et søksmål fra Sør-Afrika, med tilslutning fra flere land, lagt til grunn at det er «plausibelt» at det foregår et folkemord på Gaza³. Dokumentasjonen av Israels framferd fram til den siste våpenhvilen med utsulting av befolkningen, drap på enkeltpersoner i brødkø, fordrivingen av befolkningen fra Gaza by, samt intensivering av krigen, bidrar til å styrke ICJs vurdering.

ICJ har videre slått fast at Israels okkupasjon av OPT er ulovlig og at alle har plikt til å bidra til at okkupasjonen opphører og også plikt til å avstå fra å bidra til at okkupasjonen opprettholdes⁴. Det er vel dokumentert at det foregår alvorlige brudd på humanitærretten og menneskerettighetene i tilknytning til okkupasjonen. Dette gjelder først og fremst bosettingsaktiviteten på Vestbredden og i Øst-Jerusalem samt overgrep mot den palestinske befolkningen i området.

2.2.1 Nærmere om ICJs vurderinger

I den rådgivende uttalelsen fra International Court of Justice i saken «Legal Consequences arising from the Policies and Practices of Israel in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem» uttaler retten følgende om tredjestaters, herunder Norges forpliktelser:

The Court considers that the duty of distinguishing dealings with Israel between its own territory and the Occupied Palestinian Territory encompasses, inter alia, the obligation to abstain from treaty relations with Israel in all cases in which it purports to act on behalf of the Occupied Palestinian Territory or a part thereof on matters concerning the Occupied Palestinian Territory or a part of its territory; to abstain from entering into

³ <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/192/192-20240126-ord-01-00-en.pdf>

⁴ <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/186/186-20240719-adv-01-00-en.pdf>

*economic or trade dealings with Israel concerning the Occupied Palestinian Territory or parts thereof which may entrench its unlawful presence in the territory; to abstain, in the establishment and maintenance of diplomatic missions in Israel, from any recognition of its illegal presence in the Occupied Palestinian Territory; and to take steps to prevent trade or investment relations that assist in the maintenance of the illegal situation created by Israel in the Occupied Palestinian Territory*⁵.

Uttalelsen bygger på den vurdering at Israels okkupasjon av palestinske områder er folkerettsstridig og at bosettingsvirksomheten er i strid med humanitærretten. Domstolens standpunkt er lagt til grunn av norske myndigheter som retningsgivende for norsk politikk og norske private og offentlige virksomheter. Dette har blant annet ført til at Norge har tatt initiativet til resolusjonen fra FNs generalforsamling av 19. desember 2024 der domstolen ble bedt om å redegjøre nærmere for hvilke forpliktelser tredjestater i den anledning har. I resolusjonen heter det bl.a.:

Recalling also the advisory opinion of the International Court of Justice of 19 July 2024 on the legal consequences arising from Israel's policies and practices in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, and from the illegality of Israel's continued presence in the Occupied Palestinian Territory,

*Reaffirming in accordance with the advisory opinion of the International Court of Justice, that the Palestinian people is entitled to self-determination in accordance with international law and the Charter of the United Nations, and that Israel, as the occupying Power, has the obligation not to impede the Palestinian people from exercising its right to self-determination, including its right to an independent and sovereign State, over the entirety of the Occupied Palestinian Territory, living side by side, in peace and security with Israel, within secure and internationally recognized borders.*⁶

I saken South Africa vs. Israel, der Sør-Afrikas krav om tiltak for å beskytte Gazas befolkning mot folkemord, uttaler ICJ i sin avgjørelse av 26. januar 2024 om grunnlaget for å iverksette beskyttelse:

59. The Court considers that, by their very nature, at least some of the pro-

⁵ ICJ Rådgivende uttalelse «Israel's policies and practices in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem» av 19. juli 2024

⁶ Vedtak fra FNs Generalforsamling av 12. desember 2024

visional measures sought by South Africa are aimed at preserving the plausible rights it asserts on the basis of the Genocide Convention in the present case, namely the right of the Palestinians in Gaza to be protected from acts of genocide and related prohibited acts mentioned in Article III, and the right of South Africa to seek Israel's compliance with the latter's obligations under the Convention. Therefore, a link exists between the rights claimed by South Africa that the Court has found to be plausible, and at least some of the provisional measures requested.⁷

Etter å ha gjennomgått rapporter om situasjonen for sivilbefolkningen på Gaza uttaler retten om behovet for tiltak:

73. In light of the considerations set out above, the Court considers that there is urgency, in the sense that there is a real and imminent risk that irreparable prejudice will be caused to the rights found by the Court to be plausible, before it gives its final decision.

Israel blir etter dette pålagt en rekke tiltak for å forhindre et folkemord på Gaza.

Sør-Afrika krevde deretter nye midlertidige tiltak for å forhindre utviklingen av et folkemord på Gaza. Til dette kravet konkluderte ICJ i en uttalelse av 28. mars 2024 slik:

Israel skal:

Take all necessary and effective measures to ensure, without delay, in full co-operation with the United Nations, the unhindered provision at scale by all concerned of urgently needed basic services and humanitarian assistance, including food, water, electricity, fuel, shelter, clothing, hygiene and sanitation requirements, as well as medical supplies and medical care to Palestinians throughout Gaza, including by increasing the capacity and number of land crossing points and maintaining them open for as long as necessary;

og

Ensure with immediate effect that its military does not commit acts which constitute a violation of any of the rights of the Palestinians in Gaza as a protected group under the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide, including by

⁷ ICJ avgjørelse i sak South Africa vs. Israel av 26. januar 2024

*preventing, through any action, the delivery of urgently needed humanitarian assistance;*⁸

24. mai 2024 besluttet ICJ ytterligere midlertidige tiltak rettet mot Israel for ytterligere å etablere beskyttelse for sivilbefolkningen mot folkemord.

Etter denne avgjørelsen har situasjonen blitt ytterligere forverret, og det som ICJ i sin opprinnelige avgjørelse konstaterte som et «plausibelt folkemord» er av en rekke instanser vurdert til å være et pågående folkemord.

Konstateringen av at det begås folkemord pålegger signaturstatene til Folkemordskonvensjonen etter art. 1 en handlingsplikt til å bidra til at folkemordet opphører.

Denne samme plikten følger også av Genèvekonvensjonenes art. 1 når det gjelder å bidra til å forhindre brudd på humanitærretten, dvs. å forhindre krigsforbrytelser m.v. Om dette se *Vedlegg 1* punkt 7.3.

3. Strafferettslige problemstillinger

Sentrale strafferettslige problemstillinger knyttet til investeringer i selskaper som medvirker til Israels krigføring er som nevnt utredet av professor Terje Einarsen ved Universitetet i Bergen. Utredningen vedlegges som *Vedlegg 1*.

3.1 De straffbare handlinger

De straffbare handlingene (hovedhandlingene) og dokumentasjonen for disse er gjennomgått i *Vedlegg 1* pkt. 7.1 (s. 24-27). I korthet behandles følgende straffbare forhold.

3.1.1 Vestbredden og Øst-Jerusalem

- Den ulovlige okkupasjonen, jfr. strl. § 103, annet ledd bokstav a)
- Krigsforbrytelser og forbrytelser mot menneskeheten, jfr. strl. §§ 102-107

3.1.2 På Gaza

- Folkemord i form av drap på palestinere, jfr. straffeloven § 101 bokstav a
- Folkemord i form av å forårsake betydelig skade på kropp eller helse, jfr. § 101

⁸ Beslutning av ICJ av 28. mars 2024

- bokstav b
- Folkemord ved å utsette palestinerne i Gaza for levevilkår som tar sikte på å fysisk
- ødelegge gruppen, helt eller delvis, jfr. § 101 bokstav c
- Forbrytelser mot menneskeheten i form av drap, jf. § 102 første ledd bokstav a
- Forbrytelser mot menneskeheten i form av utryddelse, jf. § 102 første ledd bokstav b
- Forbrytelser mot menneskeheten i form av deportasjon eller tvangsflytting, jfr. § 102 første ledd bokstav d
- Forbrytelser mot menneskeheten i form av forfølgelse, jfr. § 102 første ledd bokstav h
- Forbrytelser mot menneskeheten i form av annen umenneskelig handling, jfr. § 102 første ledd bokstav k
- Krigsforbrytelser, jfr. strl §§ 103-107
- Manglende kontrollansvar, jfr. strl. § 109

3.2 Medvirkingsansvaret

I det påfølgende punktet (pkt. 7.2) i utredningen gjennomgår professor Einarsen grunnlaget for medvirkningsansvaret ved å gjennomgå selskaper som NBIM har investert i og hvilken rolle disse selskapene har i Israels krigføring mv. Her finnes også beskrivelsen av aktivitetene til de anmeldte selskapene. Generelt uttaler han dette på side 27:

Fellesnevneren for de relevante selskapene som det dreier seg om her, er at de gjennom sin virksomhet – kjøp og salg av varer eller tjenester eller (medvirkning til) ulovlig utvinning av palestinske naturressurser – bidrar til alvorlige brudd på folkeretten i Palestina. Dette kan være selskaper som bidrar til å opprettholde den ulovlige okkupasjonen, opprettholde, fasilitere eller utvide de ulovlige israelske bosettingene, ødelegge og frata palestinere deres eiendommer og ressurser samt medvirker til opprettholdelse av apartheidssystemet. Det dreier seg om salg av alle typer våpen, ammunisjon og annet militært utstyr til israelske myndigheter, innbefattet militære fly og helikoptre, deler til våpen og militært utstyr, båter brukt til å beskytte Gaza, teknologi brukt til militære formål og overvåkning, droner, panservogner, militære bulldosere, vedlikehold og reparasjon av militært utstyr, bygging av ulovlig infrastruktur i Palestina, forsikring, finansiering, transport, etc. – med andre ord alt som gjør det mulig eller lettere å utføre eller medvirke til krigsforbrytelse, forbrytelser mot menneskeheten eller folkemord.

Som det framgår av utredningen er eller har den norske stat, gjennom NBIM, vært medeier i en rekke selskaper som på denne måten bidrar i Israels grove folkerettsbrudd.

3.3 Folkerettslig handlingsplikt

I pkt. 7.3 gjennomgår professor Einarsen Norges folkerettslige handlingsplikt i relasjon til krigsforbrytelser, forbrytelser mot menneskeheten og folkemord. På side 35 heter det:

Folkemordskonvensjonen artikkel 1 pålegger medlemsstater plikt til å forhindre og straffe de forbudte handlinger. Det vil igjen kunne få konsekvenser for selskapers handlingsrom. Også selskaper er forpliktet av den grunnleggende og overordnede folkeretten som gjelder for og mot alle (forpliktelser erga omnes) og som har gjennomslag overfor alle andre regler (jus cogens). Dette gjelder uavhengig av om de underliggende forpliktelsene blir håndhevet direkte i relasjon til selskaper. Det kan altså i visse situasjoner oppstå en særskilt handlings- og forhindringsplikt (heretter handlingsplikt), som også vil gjelde for en norsk virksomhet som Norges Bank.

Videre på side 36:

Genèvekonvensjonenes felles artikkel 1 pålegger medlemsstatene plikt til å forhindre brudd på de humanitære regler om beskyttelse av sivile. Det betyr at tredjestater også har plikt til å forhindre krigsforbrytelser, blant annet skal man da ikke medvirke slike handlinger. Statene må både avstå fra visse handlinger og eventuelt positivt foreta seg noe for å forhindre mulig medvirkning, jf. ICRCs kommentar til felles artikkel 1, avsnitt 186-206.¹⁰⁴ En særlig relevant krigsforbrytelse i relasjon til Oljefondets investeringer er ulovlige bosettinger og relevante selskapers medvirkning til å utvide eller fasilitere bosettingene, jf. nærmere pkt. 7.4.2.2

3.4 Generelt om straffbarhetsvilkårene

I pkt. 7.4. behandles straffbarhetsvilkårene, i første rekke betingelsene for medvirkningsansvar, herunder så vel de objektive som de subjektive vilkår for straff. Utredningen behandler både grunnlaget for foretaksstraff og for det individuelle straffeansvar. Her heter det på side 38:

- *Her er oppmerksomheten rettet mot mulige medvirkningshandlinger knyttet til Oljefondets investeringer og eierskap, blant annet spørsmålet om betydningen av at Oljefondet som investor har begrenset eierskap i det enkelte foretak (pkt. 7.4.2). Hvis medvirkningsansvar foreligger, kan det medføre foretaksstraff for Norges Bank og/eller Finansdepartementet (pkt. 7.4.2.5), og for personer som på individuelt grunnlag har medvirket til eller hatt et overordnet ansvar for Oljefondets investeringer og eierskap i utenlandske foretak som har medvirket til straffbare hovedhandling (pkt. 7.4.2.6)*

Videre på side 38-39:

- *Bestemmelsen om «aiding and abetting» i Romavedtektene for ICC, art. 25 nr. 3 bokstav c, formulerer det objektive vilkåret slik:
«aids, abets or otherwise assists in its commission or its attempted commission, including by providing the means for its commission»
Det er altså en forutsetning for medvirkningsansvar at en straffbar hovedhandling faktisk har blitt fullbyrdet eller eventuelt har nådd forsøksstadiet i rettslig forstand. Det må derfor kunne bevises at en hovedhandling som kvalifiserer som folkemord, forbrytelse mot menneskeheten eller krigsforbrytelse faktisk har blitt begått eller forsøkt. Derimot er det ikke krav om at den eller de som har utført hovedhandlingen stilles for retten først og blir funnet skyldig.*

Alternativet «aids» (aiding) gjelder fysisk eller materiell støtte til den straffbare handlingen, som styrker gjerningspersonens (eller en annen medvirkers) evne til å utføre handlingen.

Alternativet «abets» (abetting) gjelder psykologisk (psykisk) eller moralsk støtte til den straffbare handlingen i form av oppmuntring eller unnlatelse av å foreta seg noe, som styrker gjerningspersonens eller en annen medvirkers vilje til å utføre handlingen

Straffeloven § 109 etablerer straffansvar for personer i en overordnet stilling for ikke å avverge eller anmelde folkemord, forbrytelser mot menneskeheten og krigsforbrytelser. Bestemmelsen rekker lenger enn det alminnelige medvirkningsansvaret ved at det ikke kreves forsett om primærforbrytelsen, og ved at passivitet i form av manglende rapportering etter at primærforbrytelsen er begått kan gi grunnlag for straffansvar.

3.5 Jurisdiksjon

I utredningens pkt. 8 behandles enkelte jurisdiksjonsspørsmål, som det vises til. I og med at de anmeldte foretak og personer er norske og har foretatt sine handlinger i Norge, antas det å foreligge norsk strafferettslig jurisdiksjon.

4 De enkelte anmeldte juridiske og fysiske personer

4.1 NBIM oppfyller vilkårene for foretaksstraff

4.1.1 NBIMs oppgaver og ansvar for risikohåndtering

Norges Bank ved Hovedstyret har overlatt mye av gjennomføringen av Norges Banks forvaltning av Oljefondet til NBIM. NBIM forvalter altså Oljefondet på vegne av Norges Bank, som igjen forvalter på vegne av eier av fondet, Finansdepartementet, som eier fondet på vegne av det norske folk. NBIM står for kjøp av aksjer og forvaltning av eierskap i børsnoterte selskaper, som denne saken gjelder. NBIM kan også selge fondet ut av selskaper.

Som nevnt innledningsvis kan det være et spørsmål om NBIM skal anses som et juridisk subjekt som omfattes av foretaksbegrepet i straffeloven §§ 27-28 uavhengig av tilknytningen til og integreringen i Norges Bank, se nedenfor pkt. 4.2. NBIM har blitt anerkjent som adressat for klagesaker ved det norske kontaktpunktet for OECD hva gjelder Oljefondets investeringer. Her i dette punkt 4.1 forutsettes det at NBIM vil kunne ilegges foretaksstraff dersom vilkårene i straffeloven er oppfylt.

Det er NBIM som ved sine interne eller eksterne forvaltere har foretatt Oljefondets investeringer i de aktuelle selskaper og slik det nærmere fremgår av *Vedlegg 2*. Både de som rent faktisk har besluttet eller akseptert en konkret investering på vegne av NBIM, eventuelt som del av indeksstyrte kjøp/ytterligere oppkjøp, eller som har hatt ansvar for risiko i porteføljen i Oljefondet, har handlet «på vegne av» NBIM eller eventuelt også Norges Bank. Dette gjelder også for de israelske forvalterne som NBIM/Norges Bank har benyttet seg av ved

investeringer i israelske selskaper og eventuelt ytterligere oppkjøp i israelske selskaper etter 7. oktober 2023, jf. Vedlegg 2.

Når det gjelder håndtering av og ansvar for risiko i investeringene, har lederen for NBIM fastsatt *retningslinjer* og delegert *mandat og stillingsinstrukser* til medlemmene i ledergruppen i NBIM.

Det følger av retningslinjene for NBIM⁹ at en ekstern forvalter (“An External Fund Manager”) (“EFM”) er definert som «a legal entity that performs investment management services on behalf of Norges Bank Investment Management (NBIM) in the name of Norges Bank».¹⁰

Det fremgår videre av retningslinjene om håndtering av ulike former for risiko ved bruk av EFM:¹¹

When awarding investment mandates to EFMs, NBIM shall ensure that the process for selection, contracting, monitoring and termination considers the various risks associated with the individual EFM and that risks identified are within NBIM’s risk tolerance. NBIM shall have in place adequate and effective mechanisms to monitor and mitigate risks related to EFMs, both through contracts and control activities.

[...]

Monitoring and review

- *The holdings and transactions generated by the EFM shall be subject to daily investment guideline monitoring.*
- *The EFM shall provide an annual investment update.*
- *The EFM shall be subject to periodic integrity due diligence checks and provide an annual compliance and operational risk questionnaire.*
- *NBIM shall conduct periodic on-site reviews of the EFM with the frequency determined based on the risk characteristics of the individual EFM and incidents.*

Retningslinjene omhandler også *krav til ansvarlig forvaltning*, «i samsvar med hovedstyrets prinsipper for forsvarlig investeringsforvaltning og mandat for forvaltningen av Statens pensjonsfond utland», hvor retningslinjen «inkluderer relevante bestemmelser i retningslinjene for observasjon og utelukkelse av selskaper fra Statens pensjonsfond utland, fastsatt av Finansdepartementet».

Det fremgår nærmere om dette i retningslinjen som kun er tilgjengelig på engelsk:¹²

⁹ <https://www.nbim.no/no/om-oss/om-oljefondet/styringsstrukturen/retningslinjer/>

¹⁰ <https://www.nbim.no/no/om-oss/om-oljefondet/styringsstrukturen/retningslinjer/ekstern-forvaltning/>

¹¹ <https://www.nbim.no/no/om-oss/om-oljefondet/styringsstrukturen/retningslinjer/ekstern-forvaltning/>

¹² <https://www.nbim.no/no/om-oss/om-oljefondet/styringsstrukturen/retningslinjer/ansvarlig-forvaltning/>

Responsible investment management will be based on internationally recognised principles, including the UN Global Compact, the OECD Guidelines for Multinational Enterprises, the United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights, and the OECD Principles for Corporate Governance. NBIM will respect human rights in line with applicable international standards. NBIM will carry out ongoing environmental and social due diligence of the investment portfolio and use its leverage to promote responsible business conduct. NBIM expects its investee companies to exhibit responsible business conduct, to respect human rights and, as appropriate, to address human rights issues in their direct operations, supply chains and other business relationships.

NBIM har altså et selvstendig ansvar for ansvarlig forvaltning i samsvar med internasjonalt anerkjente prinsipper for ansvarlig næringsliv, herunder OECDs og FNs retningslinjer, og plikter også å respektere «human rights in line with applicable international standards». Begrepet menneskerettigheter i OECDs retningslinjer er vidt og omfatter brudd på grunnleggende folkerettslige normer, inklusive krigsforbrytelser, forbrytelser mot menneskeheten og folkemord.

NBIMs selvstendige ansvar her er generelt for NBIMs investeringer og Oljefondets eierandeler i selskaper som bryter med disse normene og gjelder uavhengig av eventuelle råd fra Etikkrådet om uttrekk i de saker Etikkrådet går inn i. NBIM kan selge aksjeposisjoner som del av forvaltningen, men kan også varsle hovedstyret i Norges Bank om problematiske selskaper ut fra kravene til ansvarlig forvaltning som både er nedfelt særskilt for NBIM (se foran) og i mandatet for Norges Bank.

Krav om forsvarlig forvaltning fremgår også av mandat og stillingsinstrukser for ledergruppen. Nicolai Tangen er sjef for NBIM og er «ansvarlig for forvaltningen av Statens Pensjonsfond Utland».¹³ Av andre i ledergruppen kan nevnes Carine Smith Ihenacho, direktør eierskap og etterlevelse, som er «ansvarlig for området eierskap og etterlevelse, som inkluderer aktiviteter for eierskap og ansvarlig forvaltning, operasjonell risiko og kontroll, etterlevelse og juridiske tjenester».¹⁴

4.1.2 Et eller flere straffebud er objektivt sett overtrådt av noen som har handlet på vegne av NBIM

NBIM ved de som har handlet på NBIMs vegne, jf. straffeloven § 27, har gjennom foretatte og opprettholdt investeringer i israelske og andre utenlandske selskaper, som omtalt i *Vedlegg 2*, selv overtrådt straffebud i lovens kapittel 16 i form av medvirkning, jf. straffeloven § 15.

Det er tilstrekkelig for straffansvar at NBIM har investert, opprettholdt eller kjøpt seg opp i minst ett slikt selskap mens forbrytelsen var pågående eller i ferd med å skje, jf. *Vedlegg 2*. Det

¹³ <https://www.nbim.no/no/om-oss/ledergruppen/>

¹⁴ <https://www.nbim.no/no/om-oss/ledergruppen/>

er ikke straffriende hvis NBIM eller Norges Bank først solgte seg ut av selskapet etter at den aktuelle forbrytelsen var fullbyrdet.

Medvirkningen kan bestå i fysisk medvirkning, psykisk medvirkning og/eller passiv medvirkning. Hver investering og eierskap i et selskap som nevnt kan både vurderes for seg, men investeringene i slike selskaper kan også vurderes samlet.

Det forhold at Oljefondet kun har vært minoritetsaksjonær i det enkelte selskap fritar ikke i seg selv for straffansvar. Den som for eksempel med vitende og vilje investerer i et aksjeselskap og får en eierposisjon med kunnskap om at selskapet ved ledelsen og styret helt eller delvis driver kriminell virksomhet, for eksempel ved å tjene penger på hvitvasking eller plyndring av naturressurser, samtidig som det samme selskapet ellers driver lovlig salg av varer eller tjenester, bør normalt anses for å ha medvirket til de ulovlige handlingene hvis vedkommende har beholdt sine aksjer uten å gjøre anskrik. Om medvirkningen i slike tilfeller skal anses som fysisk i form av investeringen og eierposisjonen eller psykisk ved å støtte opp under ledelsens og styrets policy, eller begge deler, kan sikkert diskuteres, men stilltiende aksept fra eierne i kriminelle tilfeller vil normalt være egnet til å styrke selskapsledelsens straffbare forsett og være tilstrekkelig til å konstatere medvirkning.

I tilfellet NBIM må det tas hensyn til at Oljefondet er verdens største fond, med en innflytelse som rekker langt utover en tilfeldig enkeltaksjonær.

Ved å beholde eierposisjoner i de selskapene som er nevnt i *Vedlegg 2* mens de straffbare handlingene ble fullbyrdet og var pågående, har NBIM ved de som har handlet på vegne av NBIM fysisk og/eller psykisk *medvirket til selskapenes medvirkning* til straffbare handlinger etter straffeloven kap. 16. Når investeringene og eierposisjonene i alle disse selskapene ses samlet, har NBIM gjennom sin forvaltning av Oljefondet også styrket israelske myndigheters forsett med hensyn til de israelske hovedhandlingene. Dette gjelder NBIM og andre store investorer i konkrete selskaper som har medvirket til fullbyrdede krigsforbrytelser, forbrytelser mot menneskeheten og/eller folkemord i staten Palestina.

I relasjon til krigsforbrytelser, forbrytelser mot menneskeheten og folkemord gjelder det handlingsplikt til å motvirke slike handlinger. Denne handlingsplikten gjelder også for norske statlige organer som Norges Bank og NBIM. Det betyr at passivitet kan være et selvstendig grunnlag for medvirkningsansvar. NBIM og de som har handlet på vegne av NBIM har i stor grad forholdt seg passive til investeringene i selskapene omtalt i *Vedlegg 2* mens forbrytelsene har pågått, eventuelt har NBIMs forvaltere aktivt kjøpt seg opp i flere av disse selskapene etter 7. oktober.

Det fremgår av sammenhengen med opplysningene i *Vedlegg 2* at NBIM har overtrådt flere straffebud. Foran i pkt. 1.3.1 og 1.3.2 er det gitt to eksempler på dette, med henvisning til selskapene RTX Corp og Construcciones y Auxiliars de Ferrocarriles SA (CAF).

Førstnevnte selskap har medvirket til bombeangrepene på sivile, og sivil infrastruktur i Gaza som ledd i folkemordet og forbrytelsene mot menneskeheten. Det har dermed også medvirket til ødeleggelsene av sivil infrastruktur, inklusive vann- og kloakksystemer og områder for dyrking av næringsmidler, og dermed også medvirket til krigsforbrytelsen utsulting, som

Israelsk statsminister og tidligere forsvarsminister er siktet for av ICC i arrestordren på disse personer, jf. tilsvarende straffeloven § 106 første ledd bokstav b.

Folkemordet og forbrytelsene mot menneskeheten er forbrytelser som har vært rettet mot den palestinske befolkningen i Gaza (jf. straffeloven § 101), som er en «sivilbefolkning» i straffeloven § 102s forstand. Det er derfor ikke nødvendig for NAST å undersøke de enkelte bombeangrep, da de har vært ledd i folkemordet og forbrytelsene mot menneskeheten. RTX og NBIM har derfor medvirket til de israelske overtredelsene av straffeloven § 101 første ledd bokstav a, b og c, og straffeloven § 102 første ledd bokstav a, b, h og k. Det kan når det gjelder Israels folkemordhandlinger og forbrytelser mot menneskeheten vises særlig til FNs uavhengige granskningskommisjon for de okkuperte palestinske områder, som har vært ledet av folkerettsjuristen Navi Pillay, som blant annet tidligere har vært dommer både ved Rwanda-tribunalet oppnevnt av FNs sikkerhetsråd og i ICC. *Kommisjonens grundige rapporter om folkemordet og forbrytelsene mot menneskeheten i Gaza, og krigsforbrytelsene på Vestbredden*,¹⁵ sannsynliggjør disse alvorlige forbrytelsene i mer enn tilstrekkelig grad til å kunne åpne etterforskning mot NBIM for medvirkning til disse forbrytelsene, siden NBIMs medvirkningshandlinger kan dokumenteres.

Bombeangrepene mot Gaza med bomber med videre fra RTX, har også resultert i mer konkrete krigsforbrytelser, men det kan være tilstrekkelig å etterforske medvirkning til folkemord i tre tiltalepunkter hva gjelder NBIMs medvirkning til folkemord via RTX og fire tiltalepunkter hva gjelder NBIMs medvirkning til forbrytelser mot menneskeheten via RTX.

Når det gjelder eksemplet CAF, synes det mer begrenset hvilke straffbare handlinger CAF har medvirket til etter norsk straffelov. Som det fremgår av pkt. 1.3.2, har CAF medvirket til å opprettholde den ulovlige okkupasjonen og de ulovlige bosettingene på Vestbredden. Etter straffeloven § 103 annet ledd bokstav a er det straffbart som krigsforbrytelse å overføre en del av sin egen sivilbefolkning til et okkupert område. Det har israelske myndigheter gjort og tilrettelagt for. CAF har på sin side også tilrettelagt for å opprettholde og øke eller styrke de ulovlige bosettingene, ved å gjøre dem mer attraktive og enklere å bo i. CAF har derfor medvirket til overtredelse av straffeloven § 103 annet ledd bokstav a, og det samme har NBIM gjort, jf. begrunnelsen foran. Men det kan også være spørsmål om CAF har medvirket til forbrytelse mot menneskeheten i form av raseskille og apartheid, jf. straffeloven § 102 første ledd bokstav j, jf. at ICJ i juli 2024 slo fast at Israel bryter forbudet mot raseskille og apartheid i Rasediskrimineringskonvensjonen artikkel 3.

NAST må på denne bakgrunn gå gjennom informasjonen om hvert av selskapene i *Vedlegg 2*, og selv identifisere de straffbare handlinger og NBIMs mulige medvirkning til disse.

NAST bør dessuten vurdere NBIMs samlede fysiske og psykiske bidrag til de aktuelle forbrytelser, som nevnt foran, jf. også nedenfor pkt. 4.1.4.

¹⁵ <https://www.ohchr.org/en/hr-bodies/hrc/co-israel/index>

4.1.3 *Det subjektive straffbarhetsvilkåret er oppfylt*

Flere av de som har handlet på vegne av NBIM har vært klar over de faktiske forhold av betydning for NBIMs medvirkning, jf. § 15 (medvirkning), jf. § 22 (forsett). Det er ikke et krav at NBIM eller noen som har handlet på vegne av NBIM har vært motivert av, eller har ment å medvirke til straffbare handlinger.

Det er tilstrekkelig at noen av disse personer har vært klar over de faktiske forhold; den vedvarende israelske okkupasjonen, de israelske bosettingene og den generelle situasjonen på Vestbredden i relasjon til ulovlig bosetting, og det voldsomme israelske angrepet på Gaza og den palestinske befolkningen etter 7. oktober 2023 i relasjon til folkemord, forbrytelse mot menneskeheten eller krigsforbrytelse, innbefattet kunnskap om ødeleggelsene av sivil infrastruktur inklusive skoler og sykehus, blokaden, matmangel, massedrapene på sivile i Gaza. Det er ikke nødvendig at disse personer har forstått at det israelske angrepet har utgjort folkemord og /eller forbrytelser mot menneskeheten, eller krigsforbrytelser. I tillegg må noen av disse personer ha forstått at NBIM var investert i selskaper som leverte varer eller tjenester som bidro til å opprettholde eller styrke de ulovlige bosettingene eller til å styrke den israelske krigsmaskinen i Gaza. Dersom ingen av disse personene var klar over de faktiske forhold, hvilket synes svært lite sannsynlig, burde alle disse personene ha vært klart over de faktiske forhold, jf. rettspraksis etter § 27 hvoretter uaktsomhet er tilstrekkelig, jf. § 23 første ledd. Her har i tilfelle uaktsomheten vært grov, jf. § 23 annet ledd.

De eksterne israelske forvalterne har for eksempel vært godt informert om de fem israelske selskapene som er omtalt i *Vedlegg 2*: ICL Group, Bet Shemesh Engines Holdings, Next Vision, Clal Insurance og Bank Hapoalim. De har også vært klar over de faktiske forhold på Vestbredden og i Gaza.

For eksempel kjøpte NBIM ved sine forvaltere, trolig de israelske forvalterne, seg opp i Bet Shemesh etter 31.12.2023, både i 2024 og 2025, fra en eierandel på 1,28 til 2,25, hvor aksjeverdien samtidig økte fra 37 millioner til 345 millioner, se *Vedlegg 2*, s. 22. Grunnen til den store verdiøkningen var at Bet Shemesh vedlikeholdt israelske kampfly som trengte økt vedlikehold som følge av de omfattende flyangrepene på Gaza, slik også Aftenposten har beskrevet.¹⁶

Ledergruppen i NBIM har lenge vært klar over NBIMs investeringer i israelske og andre utenlandske selskapers salg av varer og tjenester som har bidratt til Israels krigsmaskin og militære styrkers handlinger i Gaza, eller som har bidratt til å opprettholde de ulovlige israelske bosettingene. Det har vært utallige presseoppslag om og kritikk av NBIMs eierskap i slike selskaper etter 7. oktober 2023. I tillegg har situasjonen i Palestina og Gaza vært et tema i Etikkrådets rapporter.

¹⁶ <https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/1MLA9q/oljefondet-kan-ha-sikret-storgevinst-ved-aa-kjoepe-seg-inn-i-selskap-som-vedlikeholder-gaza-bombefly>

De midlertidige avgjørelsene fra ICJ i perioden januar-mai 2024 i saken *Sør-Afrika mot Israel* om en reell og overhengende risiko for folkemord i Gaza, og avgjørelsen om den ulovlige okkupasjonen i juli 2024, var kjent for NBIMs ledergruppe.

NBIM var også kjent med regjeringens offisielle syn på situasjonen i staten Palestina. Blant annet uttalte utenriksminister Barth Eide 19. juli 2024 at «Israels fortsatte tilstedeværelse i okkupert område er i strid med folkeretten, og må avsluttes», samt at «*Israel må umiddelbart stanse alle ulovlige bosettinger og gi full erstatning til alle berørte palestinere*» (uthevet her). Uttalelsen ble publisert på regjeringens hjemmeside.¹⁷

FNs generalforsamling behandlet uttalelsen fra ICJ 18. september 2024. I Norges innlegg¹⁸ i slås det fast:

Domstolens budskap kunne knapt vært tydeligere: Israels fortsatte tilstedeværelse i det okkuperte palestinske territoriet utgjør en urettmessig handling av vedvarende karakter. Dette har blitt forårsaket av Israels brudd på forbudet mot erverv av territorium med makt og det palestinske folkets rett til selvbestemmelse. Følgelig slår Domstolen fast at Israel har en plikt til å sette en stopper for denne ulovlige tilstedeværelsen så raskt som mulig.

Domstolen bekrefter også at Israels bosetningsaktivitet bryter med folkeretten, og konkluderer videre med at Israel umiddelbart må stoppe all ny bosetningsaktivitet, evakuere alle bosettere fra det okkuperte palestinske territoriet, oppheve all lovgivning og tiltak som skaper eller opprettholder den ulovlige situasjonen og gi full kompensasjon til alle berørte palestinere.

I den påfølgende behandlingen av saken stemte Norge for en resolusjon som støttet konklusjonene i uttalelsen fra ICJ. Norges politikk var altså klar på at all støtte til okkupasjonen og bosettingene måtte opphøre. Den 17. oktober 2024 skjerpet regjeringen frarådingen til norsk næringsliv:¹⁹

Regjeringen advarer norske bedrifter mot å bidra til å opprettholde Israels ulovlige tilstedeværelse i Palestina, det vil si på Vestbredden, inkludert Øst-Jerusalem, og i Gaza. Slik handel og næringsvirksomhet kan bli forbundet med grove brudd på menneskerettighetene og humanitærretten, og vil i visse tilfeller kunne bli ansett som å bidra til at disse bruddene kan fortsette.

Senest fra og med dette tidspunkt var ledergruppen i NBIM fullt klar over at Oljefondet hadde eller kunne ha investeringer i israelske og andre utenlandske selskaper, som var forbundet med

¹⁷ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/uttalelse-fra-utenriksminister-espen-barth-eide-om-den-radgivende-uttalelsen-fra-fn-domstolen-om-lovligheten-av-israels-okkupasjon-av-palestinsk-territorium/id3048479/>

¹⁸ <https://www.regjeringen.no/no/whats-new/un-special-session-on-icj-and-israel/id3053833/>

¹⁹ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/skjerper-fraradingen-til-norsk-naringsliv-unnga-handel-som-bidrar-til-a-oppretholde-israels-okkupasjon-av-palestina/id3061358/>

grove brudd på menneskerettighetene og folkeretten. I november 2024 utstedte ICC arrestordre på Netanyahu og Gallant for forbrytelser mot menneskeheten og krigsforbrytelser i Gaza, som ytterligere understreket berettigelsen av regjeringens advarsel. At NBIM (og/eller Norges Bank) ikke er «bedrifter», men foretak omfattet av straffeloven på lik linje med bedrifter, spiller ingen rolle i relasjon til advarselen fra regjeringen. NBIM burde tvert imot ha reagert umiddelbart med full alarm etter å ha slept beina etter seg lenge, og sørget for en radikal omlegging av fondets investeringer i samråd og kommunikasjon med Hovedstyret i Norges Bank, i relasjon til selskaper som solgte våpen eller andre varer eller tjenester som bidro til Israels krigsmaskin i Gaza og okkupasjonen av staten Palestina og de ulovlige bosettingene.

Den 10. februar 2025 besøkte FNs spesialrapportør Francesca Albanese både Etikkrådet og NBIM. I NBIM møtte hun direktør Carine Smith Ihenacho, som har et særskilt hovedansvar for forsvarlig forvaltning, operasjonell risiko og kontroll, etterlevelse og juridiske tjenester i NBIM. Til stede på møtet var også en annen jurist fra NBIM og professor Terje Einarsen. På begge møtene forklarte Albanese hvorfor Oljefondets investeringer i den type selskaper som er omtalt i *Vedlegg 2* er problematiske etter folkeretten inklusive internasjonal strafferett og kan medføre folkerettslig ansvar. Hun anbefalte umiddelbar endring av NBIMs (og Etikkrådets) praksis og inviterte til videre dialog om slike investeringer som hun undersøkte og analyserte mer generelt til sin neste FN-rapport.

Som spesialrapportør hadde hun allerede 25. mars 2024 levert en rapport som analyserte folkemordet i Gaza, publisert i endelig versjon i juli: «*Anatomy of a genocide*», A/HCR/55/73, 1 July 2024.²⁰ Hun fulgte opp med rapporten, «*Genocide as colonial erasure*», 1 October 2024.²¹

Albanese fulgte senere på våren opp møtet i NBIM med to brev til finansminister Stoltenberg, som svarte på disse brevene, se nærmere *Vedlegg 1*, s. 43-47. Brevvekslingen ble publisert på Finansdepartementets hjemmesider og var naturligvis også godt kjent av NBIMs ledergruppe.

Albaneses rapport «*From economy of occupation to economy of genocide*», 2 July 2025, A/HRC/59/23,²² ble allerede før offentlig publisering vedlagt et nytt brev til finansminister Stoltenberg og utenriksminister Barth Eide 26. juni 2025, se *Vedlegg 1*, s. 5 og s. 9-10. I Albaneses rapport er Oljefondet omtalt som verdens største statsfond under overskriftene «Enablers» og «Financing the Violations», som en tung investor i Israels okkupasjons- og folkemordøkonomi og mulig medvirker til alvorlige forbrytelser.²³

Flere av de som handlet på vegne av NBIM høsten 2024 og i 2025 har derfor handlet forsettlig mens investeringer og eierskap i selskaper som omhandlet i *Vedlegg 2* ble opprettholdt og i

²⁰ <https://docs.un.org/en/A/HRC/55/73>

²¹ <https://docs.un.org/en/A/79/384>

²² <https://docs.un.org/en/A/HRC/59/23>

²³ Se rapporten «*From economy of occupation to economy of genocide*», s. 20-23.

flere tilfeller økt. I de tilfeller hvor det har skjedd utsalg av selskaper nevnt i *Vedlegg 2*, var NBIMs medvirkningshandlinger allerede fullbyrdet og det samme var selskapenes handlinger og de israelske krigsforbrytelsene på Vestbredden, og forbrytelsene mot menneskeheten og folkemordet i Gaza.

Både ledergruppen i NBIM og de interne og eksterne israelske forvalterne var klar over de faktiske forhold i Gaza og på Vestbredden, og videre var de klar over at Oljefondet var investert i og eiet selskaper som solgte våpen og andre varer og leverte tjenester som fasiliterte de ulovlige bosettingene og/eller Israels krigsmaskin i Gaza.

I hvert fall var det noen som handlet på vegne av NBIM som opptrådte grovt uaktsomt eller i det minste uaktsomt, jf. rettspraksis etter straffeloven § 27 som i strid med ordlyden krever skyld, enten forsett eller uaktsomhet, se *Vedlegg 1*, s. 19, med henvisning til HR-2021-797-A. Eventuell rettsuvidenhet om folkeretten og straffelovens bestemmelser er utvilsomt uaktsom for ledergruppen i NBIM, som inkluderer en direktør med særskilt juridisk ansvar, jf. straffeloven § 26. Forvalterne og ledergruppen kan heller ikke unnskyldes etter § 26 hvis de ikke forsto at NBIM (og/eller Norges Bank) kan bli strafferettslig ansvarlig for å investere i og fortsette å eie selskaper som bidrar med varer eller tjenester til aktører som utfører eller medvirker til alvorlige forbrytelser.

4.1.4 NBIM bør ilegges foretaksstraff, jf. straffeloven § 28

Det vises til momentene i straffeloven § 28, særlig til lovbruddets grovhet, jf. bokstav b. NBIM har medvirket til en eller flere overtredelser av straffelovens mest alvorlige forbrytelser: folkemord, forbrytelser mot menneskeheten og/eller krigsforbrytelser, og må derfor ilegges foretaksstraff. Selv en enkelt overtredelse av bestemmelsene i straffeloven kap. 16 må være tilstrekkelig på grunn av lovbruddets grovhet. Det er ingen formildende omstendigheter.

4.2 Norges Bank oppfyller vilkårene for foretaksstraff

4.2.1 Norges Banks oppgaver og ansvar forvaltningen av Oljefondet

Finansdepartementet er eier av Oljefondet på vegne av det norske folk, og har delegert det operative ansvaret til Norges Bank.²⁴ Norges Bank «forvalter Statens pensjonsfond utland», jf. sentralbankloven § 1-11. Norges Bank «er et eget rettssubjekt med partsevne og eies av staten», jf. sentralbankloven § 1-1 (2).

Hovedstyret i Norges Bank har etter sentralbankloven § 2-4 (1) annet punktum «ansvaret for Norges Banks forvaltning av Statens pensjonsfond utland».²⁵ Hovedstyret kan beslutte salg av aksjene i et selskap hvis det er uforsvarlig å eie aksjer i selskapet, fordi selskapet driver uetisk eller ulovlig. Det kan gjøres etter tilrådning fra NBIM og/eller Etikkrådet (slik Etikkrådet fungerte inntil 7. november 2025), eller på eget initiativ.

²⁴ <https://www.norges-bank.no/tema/Om-Norges-Bank/historie/norges-banks-historie/e6-artikkel2/1996-/1996-utdyping/>

²⁵ https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2019-06-21-31/KAPITTEL_2-2#KAPITTEL_2-2

Mandatet for forvaltningen av Statens pensjonsfond utland (SPU) er fastsatt i forskrift (heretter SPU-forskriften).²⁶ Oljefondet (SPU) er plassert «som et kroneinnskudd i Norges Bank», jf. SPU-forskriften § 1-1 (1), og skal forvaltes «etter bestemmelsene i, eller i medhold av dette mandatet», jf. § 1-1 (2). Kravene til ansvarlig forvaltningsvirksomhet skal være basert på «internasjonalt anerkjente prinsipper og standarder», slik det fremgår av SPU-forskriften § 4-2 (3).²⁷

Prinsippene skal baseres på hensynene til god selskapsstyring, miljø og samfunnsmessige forhold i forvaltningen i tråd med internasjonalt anerkjente prinsipper og standarder som FNs Global Compact, FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP), G20/OECDs retningslinjer for selskapsstyring og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper. Prinsippene skal også reflektere hensynet til god håndtering av klimarisiko i tråd med internasjonalt anerkjente prinsipper og standarder.

Forvaltningen skal også skje innenfor rammen av norsk straffelov, herunder straffeloven kap. 16, jf. § 15.

At Hovedstyret har delegert mye av det operative ansvaret til NBIM for gjennomføringen av forvaltningsoppdraget,²⁸ fritar ikke Norges Bank for strafferettslig ansvar. Uansett om NBIM anses som et foretak i straffelovens forstand eller ikke, er Norges Bank et foretak i straffelovens forstand,²⁹ og kan ilegges foretaksstraff.

4.2.2 Et eller flere straffebud er objektivt sett overtrådt av noen som har handlet på vegne av Norges Bank

NBIM er en del av Norges Bank. NBIM, ledergruppen i NBIM og de interne og eksterne forvalterne av Oljefondet har også handlet på vegne av Norges Bank. De samme straffebud som NBIM har overtrådt er derfor også overtrådt av Norges Bank, jf. foran pkt. 4.1.2.

4.2.3 Det subjektive straffbarhetsvilkåret er oppfylt

I og med at ledergruppen i NBIM og NBIMs interne og eksterne forvalterne av Oljefondet har handlet forsettlig, eventuelt grovt uaktsomt eller vanlig uaktsomt, er det subjektive straffbarhetsvilkåret også oppfylt i relasjon til Norges Bank, jf. pkt. 4.1.3.

²⁶ <https://lovdata.no/pro/#document/INS/forskrift/2010-11-08-1414?searchResultContext=1578&rowNumber=1&totalHits=568>

²⁷ <https://lovdata.no/dokument/INS/forskrift/2010-11-08-1414>

²⁸ <https://www.nbim.no/no/om-oss/om-oljefondet/styringsstrukturen/>

²⁹ Se analysen i Vedlegg 1, s. 18, om Finansdepartementet som foretak etter straffeloven.

4.2.4 *Norges Bank bør ilegges foretaksstraff, jf. straffeloven § 28*

Som nevnt forvalter Norges Bank Oljefondet, jf. sentralbankloven § 1-11. Hovedstyret i Norges Bank er ansvarlig for forvaltningen av Oljefondet etter sentralbankloven § 2-4 (1) annet punktum.

Det vises til momentene i straffeloven § 28, særlig til lovbruddets grovhet, jf. bokstav b. Norges Bank har gjennom sin forlengede arm NBIM og de som har handlet på vegne av NBIM medvirket til en eller flere overtredelser av straffelovens mest alvorlige forbrytelser: folkemord, forbrytelser mot menneskeheten og/eller krigsforbrytelser. Norges Bank må derfor ilegges foretaksstraff. Det er ingen formildende omstendigheter.

4.3 **Finansdepartementet oppfyller vilkårene for foretaksstraff**

4.3.1 *Finansdepartementets rolle og oppgaver i relasjon til Oljefondet*

Finansdepartementet er en offentlig virksomhet og et foretak i straffelovens forstand, jf. § 27, jf. *Vedlegg 1*, s. 18 om lovforarbeidene og juridisk teori som gir klar støtte til dette.

Norges Bank har uavhengighet i pengepolitikken og kan ikke instrueres av departementet i den forbindelse, jf. sentralbankloven § 1-3. Men det samme gjelder ikke for forvaltningen av Oljefondet.

Finansdepartementet er formell eier av Oljefondet.³⁰ Som eier har Finansdepartementet et særskilt ansvar for hvilke selskaper fondet er investert i. Finansdepartementet har også konstitusjonelt og rettslig «det overordnede ansvaret for forvaltningen» av Oljefondet, jf. blant annet regjeringens egne hjemmesider.³¹

Finansdepartementet har fastsatt retningslinjer for observasjon og utelukkelse av selskaper fra Oljefondet, jf. retningslinjene slik de lød,³² inntil de ble opphevet ved vedtak 7. november 2025 og erstattet av midlertidige etiske retningslinjer.³³

De nå opphevede retningslinjene gjaldt for Etikkrådets og Norges Banks arbeid, jf. retningslinjene § 2. Kriteriene for produktbasert utelukkelse fremgikk av § 3, mens kriteriene for atferdsbasert observasjon og utelukkelse fremgikk av § 4. Det samme fremgår av de midlertidige retningslinjene.

³⁰ <https://www.norges-bank.no/tema/Om-Norges-Bank/historie/norges-banks-historie/e6-artikkel2/1996-/1996-utdyping/>

³¹ <https://www.regjeringen.no/no/dep/fin/dep/id221/>

³² https://lovdata.no/dokument/INSO/forskrift/2014-12-18-1793/KAPITTEL_2#KAPITTEL_2

³³ <https://lovdata.no/dokument/INS/forskrift/2025-11-07-2231>

Det som er viktig i vår sammenheng, er at Finansdepartementet hadde og fortsatt har et selvstendig ansvar etter straffeloven, uavhengig av Etikkrådets arbeid og anbefalinger og uavhengig av Norges Banks og/eller NBIMs handlinger.

4.3.2 Et eller flere straffebud er objektivt sett overtrådt av noen som har handlet på vegne av Finansdepartementet

4.3.2.1 Finansdepartementets ledelse og avdeling for formuesforvaltning

Det fremgår av departementets hjemmesider at Finansdepartementet har en egen Avdeling for formuesforvaltning (AFF).³⁴ Her fremgår det også at «Finansdepartementet er ansvarlig for fondene» [Oljefondet, og Statens pensjonsfond – Norge som ikke er av interesse her], og at den operative forvaltningen av Oljefondet er lagt til Norges Bank. Det fremgår videre:³⁵

Avdeling for Formuesforvaltning ble opprettet for å styrke forvaltningen av Statens pensjonsfond, som er en sentral oppgave for Finansdepartementet. Avdelingens oppgaver omfatter bl.a. arbeid med investeringsstrategien for fondene, arbeid med oppfølging av Norges Banks og Folketrygdsfondets operative forvaltning og oppfølging av de [etiske] retningslinjene for observasjon og utelukkelse fra Statens pensjonsfond utland.

Dette betyr at det både er personer i den politiske og administrative toppledelsen av Finansdepartementet og personer i AFF, inklusive ekspedisjonssjef Espen Erlandsen, som har handlet «på vegne av» Finansdepartementet i straffelovens forstand i relasjon til Oljefondet, jf. § 27. Noen av disse personer har gjennom unnlatelse medvirket til å opprettholde Oljefondets investeringer i selskaper som i straffelovens forstand har medvirket til en eller flere forbrytelser, jf. straffeloven § 15, jf. straffeloven kap. 16.

4.3.2.2 Norges Bank og NBIM

Finansdepartementet har delegert den operative forvaltningen av Oljefondet til Norges Bank og NBIM. Norges Bank, NBIM, og de som har handlet på vegne av Norges Bank og NBIM, har derfor også handlet «på vegne av» Finansdepartementet. Disse foretak og personer har overtrådt et eller flere straffebud, jf. foran pkt. 4.1. og 4.2.

4.3.3 Det subjektive straffbarhetsvilkåret er oppfylt

I og med hovedstyret i Norges Bank og ledergruppen i NBIM og NBIMs interne og eksterne forvaltere av Oljefondet har handlet forsettlig, eventuelt grovt uaktsomt eller vanlig uaktsomt og har handlet på vegne av Finansdepartementet, er det subjektive straffbarhetsvilkåret også oppfylt i relasjon til Finansdepartementet, jf. pkt. 4.1.3 og pkt. 4.2.3

³⁴ <https://www.regjeringen.no/no/dep/fin/org/avdelinger/aff/id87100/>

³⁵ <https://www.regjeringen.no/no/dep/fin/org/avdelinger/aff/id87100/>

I tillegg har Finansdepartementets toppledelse og ledelsen av AFF i det minste handlet uaktsomt ved å opprettholde investeringer mens de straffbare handlinger ble begått og fullbyrdet på Vestbredden og i Gaza.

4.3.4 *Kan det eventuelt foreligge overordnet ansvar for departementet etter straffeloven § 109?*

Straffeloven kap. 16 er anvendelig for foretak, som dermed kan overtres både av naturlige og juridiske personer. Kan en overordnet juridisk person (et foretak) da kunne ha ansvar etter straffeloven § 109 (overordnede ansvar) for en underordnet juridisk person? Svaret på dette spørsmålet bør være ja, for det gir best sammenheng i straffelovens bestemmelser at også denne bestemmelsen kan overtres av et foretak.

I så fall synes vilkårene i § 109 å være oppfylt.

Finansdepartementet ved noen som har handlet på vegne av departementet hadde mulighet for og oppfordring til å gripe inn i Norges Banks og NBIMs forvaltning av Oljefondet og sørget for avvikling av investeringer i et eller flere av de selskapene som er omtalt i *Vedlegg 2*, eventuelt på et tidligere tidspunkt. Finansdepartementet var for eksempel klar over regjeringens advarsel til næringslivet 17. oktober 2024.³⁶ Senest fra dette tidspunktet burde Finansdepartementet tatt grep overfor Norges Banks forvaltning av Oljefondet, jf. foran pkt. 4.1.3. Departementets handlingsplikt her ble enda klarere etter Albaneses kritiske spørsmål til finansministeren i brev av 30. april 2025, jf. *Vedlegg 1*, s. 43.

Det er ikke et krav at noen som handlet på vegne av Finansdepartementet var klar over at NBIM og/eller Norges Bank i *rettslig forstand* overtrådte et eller flere straffebud. Det er tilstrekkelig at man var klar over de faktiske forhold i Gaza og på Vestbredden, og at Oljefondet var eller kunne være investert i selskaper som bidro til ulovlige israelske handlinger der, uten «å iverksette nødvendige og rimelige tiltak som sto i vedkommendes makt for å hindre eller stanse forbrytelsen, eller å rapportere forholdet til en kompetent myndighet for straffeforfølgning», jf. § 109 første ledd bokstav b.

4.3.5 *Finansdepartementet bør ilegges foretaksstraff, jf. straffeloven § 28*

Det vises til momentene i straffeloven § 28, særlig til lovbruddets grovhet. Finansdepartementet har forsettlig eller uaktsomt unnlatt å forhindre at NBIM og Norges Bank har overtrådt en eller flere av straffelovens mest alvorlige straffebud: folkemord, forbrytelser mot menneskeheten og/eller krigsforbrytelser. Finansdepartementet som eier av Oljefondet har hatt økonomisk fordel ved lovbruddet, jf. bokstav e. Det vises til verdiøkningen av fondets aksjer i selskaper omtalt i *Vedlegg 2* mens de straffbare handlingene fant sted. Foretakets økonomiske evne tilsier en betydelig bøtestraff. Finansdepartementet må derfor ilegges foretaksstraff. Det er ingen formildende omstendigheter.

³⁶ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/skjerper-fraradingen-til-norsk-naringsliv-unnga-handel-som-bidrar-til-a-oppretholde-israels-okkupasjon-av-palestina/id3061358/>

4.4 Nicolai Tangen oppfyller vilkårene for straffansvar

4.4.1 Tangens rolle og lederansvar

Nicolai Tangen ble ansatt som daglig leder NBIM i mars 2020 i et åremål for fem år, men på grunn av habilitetsspørsmål ble han først endelig utnevnt som leder («Chief Executive Officer») 1. september 2020.³⁷ Norges Banks hovedstyre besluttet i 2025 å forlenge åremålet med fem nye år fra og med 1. september 2025.³⁸

Tangen har vært sjef for ledergruppen i NBIM, bestående av ni personer inklusive Tangen.³⁹

En av ledergruppens oppgaver er å sørge for at NBIM er en «ansvarlig forvalter», blant annet ved å «gjennomføre aktsomhetsvurderinger av miljømessige og sosiale forhold».⁴⁰ Oppgaven er «en viktig del av vårt arbeid» og beskrevet nærmere på NBIMs hjemmesider under overskriften «Våre aktsomhetsvurderinger».⁴¹ Det er grunn til å gjengi hvordan dette arbeidet kan og skal utføres:

Vi søker å kartlegge og analysere potensielle og faktiske skadevirkninger som selskaper vi investerer i kan forårsake eller medvirke til. Som minoritetseier kan vi ikke pålegge selskaper å gjennomføre tiltak, men vi kan bruke innflytelsen vår til å oppmuntre dem til å ta grep som forebygger og begrenser konsekvenser.

Eierskapsarbeidet vårt handler derfor om å påvirke selskapene vi investerer i. Vi kan oppnå dette gjennom blant annet selskapsdialog og stemmegivning. Vi kan også offentlig uttrykke bekymringene våre og gå i dialog med standardsettere og regulatoriske myndigheter for å påvirke standarder. Hvis målene våre over tid ikke innfris, og den fremoverskuende risikoen ikke reduseres, kan vi innenfor rammene av forvaltningsmandatet vurdere risikobaserte nedslag av selskaper. Den finansielle risikoen aktivitetene eller et nedslag medfører vil stå sentralt i slike beslutninger. [...]

Vi respekterer menneskerettighetene i arbeidet vårt. I henhold til våre prinsipper og retningslinjer for ansvarlig forvaltning følger vi relevante internasjonale standarder og prinsipper som FNs Global Compact, OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper og veiledning for institusjonelle investorer, FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter og G20/OECDs prinsipper for selskapsstyring.

Disse prinsippene og standardene danner grunnlaget for [forventningsdokumentene våre](#). Vi har tydelige forventninger om at selskapene vi investerer i, inkluderer alvorlige

³⁷ <https://www.nbim.no/no/om-oss/ledergruppen/>

³⁸ <https://www.norges-bank.no/aktuelt/nyheter/Nyhetsmeldinger/2025/2025-03-18-nbim/>

³⁹ <https://www.nbim.no/no/om-oss/ledergruppen/>

⁴⁰ <https://www.nbim.no/no/ansvarlig-forvaltning/vare-aktsomhetsvurderinger/>

⁴¹ <https://www.nbim.no/no/ansvarlig-forvaltning/vare-aktsomhetsvurderinger/>

miljømessige og sosiale forhold i sine retningslinjer, strategier og risikostyring, samt at de kartlegger og forebygger skadevirkninger på miljø- og samfunn. Vi tar utgangspunkt i forventningene våre når har eierdialog med selskapene vi er investert i. De informerer også overvåkingen av bærekraftsrisiko tilknyttet fondet.

Vi foretar aktsomhetsvurderinger i arbeidet vårt uavhengig av aktivaklasse – også når vi arbeider med eksterne forvaltere. [...]

Når vi overvåker bærekraftsrisiko, konsentrerer vi oss om de selskapene som kan forårsake størst skade med hensyn til dimensjon, omfang og mulighet for gjenoppbygging. Basert på risikonivået og andre faktorer, som størrelsen på investeringen, kan vi iverksette ulike tiltak: i) løpende overvåking, ii) deling av informasjon med relevante team iii) oppstart eller videreføring av direkte dialog med selskapet, iv) deling av informasjon med Etikkrådet og v) risikobasert nedvalg ved særlig finansiell risiko. [...]

Aktivt eierskap er vårt viktigste verktøy for å påvirke selskaper til å forebygge og begrense mulige og faktiske skadevirkninger. Fremgangsmåten vår tilpasses risikoens og sakens egenart, samt en vurdering av påvirkningsevnen vår. Muligheten til å påvirke avhenger blant annet av størrelsen på investeringen vår og erfaringer fra tidligere dialog med selskapet. Vi har klare mål i hver enkelt selskapsdialog, for eksempel forbedrede retningslinjer og styringssystemer, avbøtende tiltak eller økt åpenhet. Vi går i dialog med selskapenes styre, ledelse og fageksperter. Vi sender brev til selskapsstyrer, spesielt de som tilsynelatende ikke håndterer bærekraftsrisikoer på en egnet måte.

I tillegg til eierskapsdialog kan vi ta opp skadevirkninger eller eskalere saker ved å bruke andre eierskapsverktøy, for eksempel ved å stemme mot styremedlemmer på et selskaps årsmøte eller støtte relevante og betimelige aksjonærforslag.

Vi kan også samarbeide med andre investorer, organisasjoner og standardsettere. Vi er for eksempel medlem av den rådgivende komiteen for PRI ADVANCE, et initiativ hvor investorer arbeider for å fremme selskapers håndtering av menneskerettigheter og sosiale utfordringer, samt at vi leder en dialog med et gruveselskap.

Her gis det uttrykk for at NBIM har flere verktøy til rådighet for å påvirke selskapers handlinger av hensyn til menneskerettighetene og i samsvar med internasjonale standarder. I relasjon til selskapene som er omhandlet i Vedlegg 2 har NBIM under Tangens ledelse åpenbart ikke forvaltet Oljefondet forsvarlig i henhold til NBIMs egne krav til aktsomhet. NBIMs forvaltning har også medført at vilkårene for foretaksansvar for NBIM og Norges Bank, og for Finansdepartementet, er oppfylt, i relasjon til en eller flere overtredelser av straffeloven kap. 16, jf. foran pkt. 4.1-4.3.

4.4.2 De objektive straffbarhetsvilkårene er oppfylt i relasjon til medvirkning

Tangen har sammen med og som leder av ledergruppen i NBIM forsettlig overtrådt et eller flere straffebud i straffeloven kap. 16, jf. § 15. Det dreier seg om medvirkning til folkemord, forbrytelse mot menneskeheten og/eller krigsforbrytelse. Det vises til gjennomgangen foran i pkt. 4.1.2.

4.4.3 *Det subjektive straffbarhetsvilkåret er oppfylt i relasjon til medvirkning*

Tangen har vært klar over situasjonen med langvarig okkupasjon og ulovlige bosettinger på Vestbredden og de faktiske forhold i Gaza siden det israelske angrepet på Gaza og den palestinske befolkningen etter 7. oktober 2023. Han har også vært klar over Oljefondets investeringer og eierskap i israelske og andre selskaper som har levert varer og tjenester til fordel for bosettingene og Israels krigsmaskin i Gaza. Tangen har derfor handlet forsettlig, jf. straffeloven § 22, jf. foran pkt. 4.1.3.

4.4.4 *Tangen oppfyller subsidiært vilkårene for overordnet ansvar etter straffeloven § 109*

Tangen har som leder av NBIM vært en overordnet sivil leder i relasjon til resten av ledergruppen i NBIM og de interne og eksterne forvalterne NBIM har brukt til å forvalte Oljefondet, jf. § 109 første ledd. Tangen har vært klar over at en eller flere personer i ledergruppen og blant forvalterne har begått faktiske handlinger i relasjon til Oljefondet som rent faktisk har utgjort medvirkning til en eller flere overtredelser av straffeloven kap. 16 (en eller flere forbrytelser). Han har likevel unnlatt å gripe inn.

Det er ikke krav at Tangen har forstått at den eller de underordnede handling utgjorde en forbrytelse. Begrepet «forbrytelsen» i § 109 må forstås som en henvisning til handlingens objektive karakter, ikke til den overordnede subjektive rettsforståelse, jf. § 26 som generelt regulerer rettsutvitenhet i relasjon til alle bestemmelser i straffeloven.

NBIMs ulovlige handling som foretak, og hele eller deler av NBIMs ledergruppes ulovlige handlinger, og/eller forvalternes ulovlige handlinger, er i lovens forstand «et resultat av at lederen [Tangen] ikke har utøvd forsvarlig kontroll over dem». Disse har vært under Tangens «effektive myndighet og kontroll», ved at han kunne ha grepet inn og stoppet handlingene.

Tangen «visste» eller i det minste «burde ha visst» at «de underordnede hadde påbegynt en slik forbrytelse [objektivt sett] eller at den var umiddelbart forestående» og «unnløt å iverksette nødvendige og rimelige tiltak som sto i vedkommendes makt for å hindre eller stanse forbrytelsen», jf. § 109 bokstav b første alternativ. Tangen rapporterte heller ikke forholdet til en kompetent myndighet for straffeforfølgning», jf. bokstav b annet alternativ.

Tangen kan derfor eventuelt straffes for overtredelse av straffeloven § 109, jf. §§ 101-107, begge alternativer i § 109 bokstav b, dersom han *ikke* dømmes for medvirkning til overtredelse av et eller flere straffebud i kap. 16, jf. foran pkt. 4.4.2–4.4.3. Det vises til Ot.prp. nr. 8 (20027-2008) s. 298, som forutsetter at § 109 kun er anvendelig hvis «den overordnede ikke kan dømmes for selv å ha utført eller medvirket til utførelsen av ugjerningen».

4.5 **Ida Wolden Bache oppfyller vilkårene for straffansvar**

4.5.1 *Wolden Baches rolle og lederansvar*

Ida Wolden Bache ble utnevnt som sentralbanksjef fra 8. april 2022 til 2028. Bache er leder for hovedstyret i Norges Bank. Hovedstyret består av 11 personer inklusive Bache.⁴² Hovedstyrets

⁴² <https://www.norges-bank.no/tema/Om-Norges-Bank/Organisering-styring/Hovedstyret/>

oppgaver og ansvar i relasjon til Oljefondet er beskrevet foran i pkt. 4.2.1. Hovedstyret og Bache som dets leder har hatt det overordnede ansvaret for Norges Banks inklusive NBIMs forvaltning av Oljefondet, også i relasjon til de selskaper som er omtalt i *Vedlegg 2*.

4.5.2 *Wolden Bache oppfyller vilkårene for overordnet ansvar etter straffeloven § 109*

Det kan diskuteres om Hovedstyrets medlemmer under ledelse av Bache har *medvirket* til overtredelse av et eller flere straffebud i straffeloven kap. 16, jf. § 15. Medvirkningen har i så fall skjedd ved forsettlig unnlatelse, hvor Bache har vært klar over de relevante faktiske forhold uten å gripe inn. I noen tilfeller har hovedstyret besluttet at Oljefondet skal selges ut av selskaper omtalt i *Vedlegg 2*, for eksempel Bet Shemesh og Caterpillar i 2025. Det kan tyde på at Bache personlig ikke fullt ut har vært klar over de faktiske forhold i relasjon til alle selskaper eller før utsalg ble besluttet.

Anmeldelsen mot Bache her retter seg derfor mot overordnet ansvar etter straffeloven § 109 i relasjon til straffebud som er overtrådt av Baches underordnede i NBIM, herunder Tangen, men ikke begrenset til han. Som sentralbanksjef med overordnet ansvar for forvaltningen av Oljefondet har hun opptrådt uaktsomt, jf. kriteriet «burde ha visst» i § 109 bokstav a. Hun iverksatte ikke nødvendige og rimelige tiltak som sto i hennes makt for å hindre sine underordnede og NBIMs og Norges Banks forbrytelser og hun har ikke rapportert forholdet til kompetent påtalemyndighet, jf. bokstav b.

Ansvaret gjelder derfor begge alternativer i § 109 bokstav b, jf. straffeloven §§ 101-107.

Et formildende moment i dette bildet er likevel at Hovedstyret under Baches ledelse sommeren 2025 besluttet å selge Oljefondet ut av flere av selskapene omtalt i *Vedlegg 2*, blant andre Bet Shemesh og Caterpillar (se også nedenfor pkt. 4.7.1 om Caterpillar).

4.6 **Trygve Slagsvold Vedum oppfyller vilkårene for straffansvar**

4.6.1 *Utvikling og hendelser mens Vedum var i rollen som finansminister*

Trygve Slagsvold Vedum var finansminister i Jonas Gahr Støres første regjering fra 14. oktober 2021 til 4. februar 2025. Han var øverste leder av Finansdepartementet, som formelt er eier av Oljefondet og har et overordnet ansvar for forvaltningen av fondet selv om den operative forvaltningen av fondet er delegert til Norges Bank og NBIM.

Regjeringen som Vedum var del av anså «de israelske bosetningene på okkupert område som folkerettsstridige», se for eksempel regjeringens uttalelse i 2022 på egne hjemmesider «Næringsmidler med opprinnelse i okkuperte områder okkupert av Israel».⁴³

I juni 2023 fulgte regjeringen opp med en uttalelse ved utenriksministeren, «Uttalelse fra utenriksministeren om israelske bosetninger og situasjonen på Vestbredden»:⁴⁴

- Jeg frykter at farten i den folkerettsstridige bosetningsutbyggingen på Vestbredden nå vil øke ytterligere. Dette er helt uakseptabelt. Det internasjonale samfunn står samlet i

⁴³ https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/opprinnelse_okkupert/id2918219/

sin fordømmelse av de israelske bosetningene. Jeg oppfordrer på det sterkeste israelske myndigheter til å stanse og reversere bosetningsaktiviteten på okkupert palestinsk land, sier utenriksminister Anniken Huitfeldt.

I mars 2024 regjeringen med en advarsel om handel og næringsvirksomhet med israelske bosettinger, hvor utenriksministeren blant annet uttalte følgende:⁴⁵

– Norsk næringsliv har bedt om veiledende retningslinjer fra norske myndigheter. Med denne presiseringen gjør vi det tydelig at norsk næringsliv bør være oppmerksomme på at de, gjennom økonomisk eller finansielle aktivitet i de folkerettsstridige israelske bosettingene, risikerer å bidra til brudd på internasjonal humanitærrett eller menneskerettighetene, sier Eide.

I Dagbladet Børsen 8. mars ble utenriksminister Eide sitert på at han senere understreket «at dette også gjelder investeringer».⁴⁶

Finansminister Vedum var også innforstått med sakene for ICJ våren og sommeren 2024 og et mulig folkemord i Gaza og den ulovlige okkupasjonen, og regjeringens oppfølging i etterkant, innbefattet skjerpingen av frarådingen til norsk næringsliv 17. oktober 2024, jf. foran pkt. 4.1.3. Her fremgikk det også følgende:

Regjeringen forventer at norske selskaper opptrer ansvarlig og etterlever åpenhetsloven, FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper.

Regjeringen vil oppfordre norsk næringsliv og norske virksomheter til følgende:

- *Legge til grunn at forretningsforbindelser som kan bidra til å opprettholde Israels ulovlige tilstedeværelse på det okkuperte palestinske territoriet innebærer en klar risiko for at virksomheten kan bli forbundet med grove brudd på menneskerettighetene og humanitærretten. I visse tilfeller vil slik næringsvirksomhet kunne bli ansett for å bidra til at slike brudd kan fortsette.*

Disse standardene er det samme som følger av Finansdepartementets mandat for Norges Banks forvaltning av Oljefondet, jf. foran pkt. 4.2.1.

4.6.2 Vedum oppfyller vilkårene for overordnet ansvar etter straffeloven § 109

Det kan diskuteres om Vedum som finansminister har *medvirket* til overtredelse av et eller flere straffebud i straffeloven kap. 16, jf. § 15. Medvirkningen har i så fall skjedd ved forsettlig unnlattelse, hvor Vedum har vært klar over de relevante faktiske forhold uten å gripe inn.

Anmeldelsen mot Vedum her retter seg likevel mot overordnet ansvar etter straffeloven § 109 i relasjon til straffebud som er overtrådt av underordnede i Finansdepartementet og/eller i

⁴⁵ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/regjeringen-frarader-handel-og-naringsvirksomhet-med-israelske-bosettinger/id3028680/>

⁴⁶ <https://borsen.dagbladet.no/nyheter/ender-ikke-etter-israel-advarsel/81086887>

Norges Bank eller NBIM, jf. foran pkt. 4.1-4.5. Et viktig poeng fremgår av lovforarbeidene, om at det gjerne kan være flere nivåer i en ansvarskjede, jf. Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) s. 299:

Ansaret påligger alle nivåer i en ansvarskjede, men man kan bare bli ansvarlig for handlinger man selv hadde mulighet til å påvirke. Reservasjonen kan for eksempel tenkes å få betydning hvis kommunikasjonslinjene til den underordnede er brutt.

Som medlem av regjeringen har Vedum vært klar over de faktiske forhold på Vestbredden og i Gaza etter 7. oktober 2023, og regjeringens syn på de ulovlige bosettingene og faren for at selskapers virksomhet «kan bli forbundet med grove brudd på menneskerettighetene og humanitærretten» og «kunne bli ansett for å bidra til at slike brudd kan fortsette», jf. regjeringens egen advarsel, se foran pkt. 4.5.1.

Vedum var også klar over den offentlige kritikken mot Oljefondets investeringer nettopp i slike selskaper, både før 7. oktober med hensyn til de ulovlige bosettingene og etter 7. oktober med hensyn til selskaper som ble anklaget for å bidra til den israelske krigsmaskinen i Gaza.

Vedum har derfor i det minste opptrådt uaktsomt i 2024 og inntil han fratrådte, jf. kriteriet «burde ha visst» i § 109 bokstav a. Han iverksatte ikke nødvendige og rimelige tiltak som sto i hans makt for å hindre sine underordnede og NBIMs og Norges Banks forbrytelser og han rapporterte ikke forholdet til kompetent påtalemyndighet mens han var minister, jf. bokstav b.

Ansaret gjelder derfor begge alternativer i § 109 bokstav b, jf. straffeloven §§ 101-107.

4.7 Jens Stoltenberg oppfyller vilkårene for straffansvar

4.7.1 Utvikling og hendelser mens Stoltenberg er i rollen som finansminister

Jens Stoltenberg overtok som finansminister etter Vedum fra 4. februar 2025. Han er øverste leder av Finansdepartementet, som formelt er eier av Oljefondet og har et overordnet ansvar for forvaltningen av fondet.

Som finansminister mottok Stoltenberg Albaneses brev om Oljefondet 30. april og 20. mai 2025, som Stoltenberg svarte på i brev av 30. mai 2025, se nærmere Vedlegg 1, s. 43-47. Svarbrevet fra Stoltenberg er publisert på Finansdepartementets hjemmesider,⁴⁷ hvor også Albaneses brev er publisert, inklusive hennes respons av 26. juni 2025 på Stoltenbergs brev.

I sitt brev pekte Stoltenberg (s. 2) på at regjeringen er sikker på at Oljefondets investeringer er lovlige etter folkeretten:

Based on thorough assessments, including of relevant legal issues, the Norwegian Government is confident that the GPF's investments do not violate Norway's obligations under international law, in particular the obligations incumbent on

⁴⁷ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/svarbrev-til-fns-uavhengige-spesialrapportor-for-menneskerettighetssituasjonen-i-de-okkuperte-palestinske-omradene/id3103959/>

*all states arising from the unlawful presence of Israel in the Occupied Palestinian Territory.*⁴⁸

Det fremgår av brevet, jf. *Vedlegg 1*, s. 45, at regjeringen ikke anerkjenner de okkuperte delene som del av Israel:

Norges folkerettslige forpliktelser hva gjelder Oljefondet er behandlet på ca. en side (s. 5-6). Her forklares først at Norge ikke anerkjenner de okkuperte delene som del av Israel, og at Norge siden 28. mai 2024 har anerkjent staten Palestina med grenser basert på «the borders prior to 4 June 1967, and the demarcation line from the 1949 demarcation line from the 1949 Armistice Agreement, with Jerusalem as the divided capital».

For en drøftelse av Stoltenbergs folkerettslige synspunkter i brevet, se *Vedlegg 1*, s. 45-47. Men det er verdt å merke seg følgende uttalelse i brevet (s. 14):

Whether any investments in companies on the list [by UN Commissioner for Human Rights] constitute a violation of Norway's international obligations as a third state because of Israel's illegal presence in Palestine will depend on a specific assessment of the individual investment.

Dette utsagnet indikerer at Stoltenberg likevel var klar over at et mulig norsk folkerettsbrudd som følge av Oljefondets investeringer må vurderes konkret – «will depend on a specific assessment of the individual investment».

Brevet fra Stoltenberg vurderer ikke et mulig strafferettslig ansvar etter folkeretten eller norsk rett. Det gjør imidlertid Albaneses oppfølging til Stoltenberg i brev av 26. juni 2025.⁴⁹ Her skriver hun blant annet følgende om selskaper Oljefondet er investert i og eier (utheving ved Albanese):

*These corporate entities have not terminated their relationships; instead many of them have maintained and even increased their engagement. As a consequence, their ongoing connections have contributed to both the legitimacy of Israeli conduct that sense of impunity that has led to the egregious and devastating situation that has unfolded since October 2023. **Normalisation of the illegal is what Israel has sought and what is essential to the survival of its settler-colonial enterprise, and this is conduct which aids and assists in recognising as lawful, an unlawful situation.** Therefore, the conduct of most of these companies, in failing to respond to their responsibilities, can and should be properly characterised as “facilitating or incentivising the incidents”, thereby morphing corporate conduct from being directly*

⁴⁸ <https://www.regjeringen.no/contentassets/a160508ce13b449db2970958c22da190/response-to-the-un-special-rapporteur-on-the-situation-of-human-rights-in-the-palestinian-territory.pdf>

⁴⁹ <https://www.regjeringen.no/contentassets/a160508ce13b449db2970958c22da190/response-to-minister-of-finance-from-francesca-albanese-26.06.25.pdf>

linked with towards contributing to the violations at stake. Lesser conduct such as presence and moral support has been found to meet the criminal threshold for complicity by international tribunals (e.g. ICTY, Prosecutor v. Furundzija). Moreover, they are now directly linked with, even contributing to heinous crimes that may include genocide.

These are the companies in which the GPFG and GPFN are investing: companies, as stated in your letter at Part 4.4, where there is a reasonable basis to consider that they are contributing to serious human rights violations and international crimes and therefore must be given due consideration under the Council of Ethics Guidelines.

For vårt formål er det sentrale at Albanese gjorde oppmerksom på at disse selskapene er direkte knyttet til og bidrar til «*heinous crimes that may include genocide*». Vedlagt hennes brev her var også Albaneses rapport «*From economy of occupation to economy of genocide*», 2 July 2025, A/HRC/59/23.⁵⁰ Her er Oljefondet omtalt under overskriftene «Enablers» og «Financing the violations», se s. 20-23, jf. avsnitt 77 særskilt om Oljefondet.

Den 2. juli 2025 kom Etikkrådets «Tilrådning om å utelukke Caterpillar Inc fra Statens pensjonsfond utland».⁵¹ I sammendraget heter det om dette amerikanske selskapet:

Etikkrådet anbefaler å utelukke Caterpillar Inc fra Statens pensjonsfond utland på grunn av en uakseptabel risiko for at selskapet medvirker til alvorlige krenkelser av individers rettigheter i krig eller konfliktsituasjoner.

Caterpillar er et amerikansk selskap som bl.a. produserer anleggsmaskiner.

Ved utgangen av 2024 eide SPU aksjer for NOK 24,4 mrd, tilsvarende en eierandel på 1,23 prosent i selskapet. Selskapet er børsnotert i New York.

Utgangspunktet for denne saken er at bulldosere som er produsert av Caterpillar, blir brukt av israelske myndigheter til omfattende ulovlig ødeleggelse av palestinsk eiendom.

Slik Etikkrådet vurderer det, er det ikke tvilsomt at Caterpillars produkter brukes til å begå omfattende og systematiske brudd på humanitærretten. Selskapet har heller ingen egne tiltak for å hindre slik bruk. Ettersom leveransene til Israel av de aktuelle maskinene nå skal gjenopptas, anser Etikkrådet at det er en uakseptabel risiko for at Caterpillar medvirker til alvorlige krenkelser av individers rettigheter i krig eller konfliktsituasjoner etter retningslinjenes § 4 b.

⁵⁰ <https://docs.un.org/en/A/HRC/59/23>

⁵¹ <https://files.nettsteder.regjeringen.no/wpuploads01/sites/275/2025/08/Caterpillar-NO.pdf>

Norges Banks hovedstyre besluttet 25. august 2025 å utelukke Caterpillar og dessuten fem israelske banker fra Oljefondet «grunnet uakseptabel risiko for at selskapene medvirker til alvorlige krenkelser av individets rettigheter i krig eller konfliktsituasjoner».⁵²

Særlig utelukkelsen av Caterpillar skapte reaksjoner på politisk nivå i USA.⁵³ I et innlegg i Stortinget 4. november 2025 uttalte Stoltenberg blant annet følgende:⁵⁴

I redegjørelsen redegjorde jeg for en lang rekke endringer, utfordringer og dilemmaer som reiser grunnleggende spørsmål om utformingen av det etiske rammeverket for Pensjonsfondet.

Jeg pekte blant annet på at det blir stadig vanskeligere å trekke en klar grense for når selskaper medvirker til grove, etiske normbrudd.

Ulike lister og rapporter peker blant annet på noen av verdens største selskaper når det gjelder medvirkning til Israels ulovlige okkupasjon og krigføring i Gaza.

Det er også økende konsentrasjon av verdier i internasjonale aksjemarkeder. De syv mest verdifulle selskapene utgjør 16 prosent alene av fondets aksjeholdning.

Med dagens retningslinjer for utelukkelse må vi være forberedt på at vi ikke lenger kan være investert i de største selskapene i verden.

Da vil vi ikke forbli et bredt, globalt indeksfond. Det vil kunne øke risikoen eller redusere den forventede avkastningen.

Dagens rammeverk kan gjøre det vanskelig for Etikkrådet og Norges Bank å handle så raskt som situasjonen tilsier når krig og konflikt endrer forutsetningene for fondets investeringer.

Tiden er inne for at det etiske rammeverket og praktiseringen av dette bør gjennomgås for å sikre en god balanse mellom viktige hensyn.

Stoltenberg var her opptatt av at ulike lister og rapporter peker på noen av verdens største selskaper når det gjelder «medvirkning til Israels ulovlige okkupasjon og krigføring i Gaza» og at «dagens retningslinjer» kan føre til utelukkelse. Samme dag vedtok Stortinget å be regjeringen gjennomgå det etiske rammeverket for Oljefondet. Tre dager senere oppnevnte departementet et utvalg for dette formålet,⁵⁵ samtidig som midlertidige etiske retningslinjer ble

⁵² <https://www.nbim.no/no/nyheter-og-innsikt/presserom/pressemeldinger/2025/beslutninger-om-utelukkelse/>

⁵³ <https://www.nrk.no/norge/amerikansk-ud-svaert-bekymret-over-oljefond-utelukkelse-av-selskaper-1.17552828> Se også: <https://e24.no/boers-og-finans/i/Pp6v45/senatsleder-raste-mot-norge-oljefondets-caterpillar-exit-kan-svekke-usa-baandene>

⁵⁴ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/innlegg-i-stortinget-om-spu-4.-november-2025/id3134949/>

⁵⁵ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/innlegg-i-stortinget-om-spu-4.-november-2025/id3134949/>

vedtatt av departementet.⁵⁶ Det sentrale for vårt formål her er beskrevet i et brev fra departementet til mottakere ifølge liste (utheving lagt til):⁵⁷

I perioden de midlertidige retningslinjene gjelder, skal Etikkrådet fortsatt overvåke fondets investeringer med sikte på å avdekke om selskaper medvirker til eller selv er ansvarlige for produksjon eller atferd som fastsatt i retningslinjene §§ 3 og 4. Etikkrådet skal ikke gi råd om observasjon eller utelukkelse, men skal informere Norges Bank om selskaper rådet identifiserer for mulig oppfølging i den ordinære eierskapsutøvelsen. Norges Bank skal i perioden de midlertidige retningslinjene gjelder ikke beslutte observasjon eller utelukkelse av selskaper fra SPU, men vurdere om selskapene Etikkrådet identifiserer skal følges opp gjennom den ordinære eierskapsutøvelsen som omfatter blant annet dialog med selskaper, stemmegivning og eventuelle nedsalg innenfor bankens forvaltningsmandat.

Dermed ble Etikkrådet og Norges Banks mulighet for forsvarlig forvaltning av Oljefondet vingeklippet i tiden fremover.

I en strafferettslig vurdering av Stoltenbergs mulige ansvar kan det være grunn til å skille mellom perioden fra tiltredelsen i februar til og med 7. november 2025. Den første perioden er vurdert i pkt. 4.7.2, mens den andre perioden fra og med 7. november og fremover er vurdert i pkt. 4.7.3.

4.7.2 Stoltenberg oppfyller vilkårene for overordnet ansvar etter straffeloven § 109

Det kan diskuteres om Stoltenberg som finansminister har *medvirket* til overtredelse av et eller flere straffebud i straffeloven kap. 16, jf. § 15. Medvirkningen har i så fall skjedd ved forsettlig unnlatelse, hvor Stoltenberg har vært klar over de relevante faktiske forhold uten å gripe inn.

Anmeldelsen mot Stoltenberg, for perioden 4. februar 2025 til 7. november 2025, retter seg likevel mot overordnet ansvar etter straffeloven § 109 i relasjon til straffebud som er overtrådt av underordnede i Finansdepartementet og eller i Norges Bank eller NBIM, jf. foran pkt. 4.1-4.5. Et viktig poeng fremgår av lovforarbeidene, om at det gjerne kan være flere nivåer i en ansvarskjede, jf. Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) s. 299:

Ansvaret påligger alle nivåer i en ansvarskjede, men man kan bare bli ansvarlig for handlinger man selv hadde mulighet til å påvirke. Reservasjonen kan for eksempel tenkes å få betydning hvis kommunikasjonslinjene til den underordnede er brutt.

Som medlem av regjeringen har Stoltenberg vært klar over de faktiske forhold på Vestbredden, og i Gaza etter 7. oktober 2023. I tillegg til generell kunnskap, ble Stoltenberg særskilt informert

⁵⁶ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/midlertidige-etiske-retningslinjer-for-statens-pensjonsfond-utland/id3138527/>

⁵⁷ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/midlertidige-endringer-av-det-etiske-rammeverket-mv.-for-statens-pensjonsfond-utland/id3138522/>

av FNs spesialrapportør Albanese om Oljefondets problematiske investeringer i tre brev til Stoltenberg og en mer generell rapport våren og sommeren 2025 (jf. pkt. 4.7.1).

Stoltenberg har derfor i det minste opptrådt uaktsomt i den nevnte perioden, jf. kriteriet «burde ha visst» i § 109 bokstav a. Han iverksatte ikke nødvendige og rimelige tiltak som sto i hans makt for å hindre sine underordnede og NBIMs og Norges Banks forbrytelser og han rapporterte ikke forholdet til kompetent påtalemyndighet mens han var minister, jf. bokstav b.

Ansaret gjelder derfor begge alternativer i § 109 bokstav b, jf. straffeloven §§ 101-107.

4.7.3 Stoltenberg oppfyller vilkårene for medvirkning etter 7. november 2025

Stoltenberg var arkitekten bak vingeklippingen av Etikkrådet og Norges Banks mulighet for forsvarlig forvaltning av Oljefondet fra og med 7. november 2025, jf. foran pkt. 4.7.1. Etter dette tidspunktet har Finansdepartementet og Stoltenberg som finansminister fått et enda større og mer direkte strafferettslig ansvar for forvaltningen av fondet.

Medvirkningen skjer ved forsettlig unnlatelse og eventuelt psykisk og passiv medvirkning, hvor Stoltenberg har vært og er klar over de relevante faktiske forhold uten å gripe inn, jf. straffeloven kap. 16, jf. § 15, jf. § 22. Det dreier seg om *medvirkning til folkemord, forbrytelse mot menneskeheten og/eller krigsforbrytelse*. Stoltenberg har vært og er klar over situasjonen med langvarig okkupasjon og ulovlige bosettinger på Vestbredden og de faktiske forhold i Gaza siden det israelske angrepet på Gaza og den palestinske befolkningen etter 7. oktober 2023. Han er også klar over Oljefondets investeringer og eierskap i israelske og andre selskaper som har levert varer og tjenester til fordel for bosettingene og Israels krigsmaskin i Gaza.

5 Avslutning

Vi erkjenner at det i norsk strafferettspraksis finnes få – om ingen – saker om straffbare forhold av den karakter som anmeldelsen omhandler. Dette betyr likevel ikke at sentrale bestemmelser i straffeloven ikke skal brukes når vi står overfor en situasjon der det beviselig er begått handlinger som åpenbart er straffbare etter straffelovens kapittel 16, men der de anmeldte har vært i en posisjon hvor de “bare” har medvirket direkte eller indirekte til forbrytelsene.

Internasjonalt er det ikke ukjent at etterforskning og evt. iretteføring skjer og har skjedd i saksforhold av den karakter som anmeldelsen omhandler eller i liknende straffbare forhold, knyttet til selskapers mulige medvirkning. Vi viser i den anledning til følgende saker:

Airbnb er under etterforskning i Irland for drift i israelske bosetninger på den okkuperte palestinske Vestbredden: <https://glanlaw.org/news/high-court-strikes-down-refusal-by-gardai-to-investigate-airbnb-for-alleged-complicity-in-war-crimes-linked-to-israeli-settlements/>

Det at Airbnb legger ut eiendommer i bosetninger på Vestbredden er i strid med denne dommen: <https://www.theguardian.com/world/ng-interactive/2025/feb/27/seized-settled-let-how-airbnb-and-bookingcom-help-israelis-make-money-from-stolen-palestinian-land>

Juridisk klage innlevert i Frankrike mot Airbnb: <https://www.france24.com/en/live-news/20251016-airbnb-and-booking-com-accused-in-france-over-israeli-settlement-listings> og <https://www.middleeastmonitor.com/20251104-airbnb-sued-in-france-for-rentals-in-occupied-west-bank/>

En rettslig klage mot Airbnb i Storbritannia fokuserer på anklagen om hvitvasking av penger: <https://morningstaronline.co.uk/article/legal-action-launched-over-airbnb-listings-illegal-israeli-settlements>

Spansk høyesterett har besluttet iverksetting av etterforskning av stålselskapet Sidenors for påstått salg av stål til et israelsk selskap for produksjon av våpen: [https://www.reuters.com/world/middle-east/spain-probes-steelmaker-breaching-israel-sales-ban-2025-10-24/-](https://www.reuters.com/world/middle-east/spain-probes-steelmaker-breaching-israel-sales-ban-2025-10-24/)

Irsk høyesterett har beordret irsk politi til å revurdere et krav om etterforskning av Airbnb etter at politiet avviste et krav om etterforskning grunnet angivelig manglende jurisdiksjon, se: <https://www.timesofisrael.com/irish-court-orders-police-to-reconsider-probing-airbnb-over-west-bank-settlements/5>

Når det gjelder finansielle aktører og institusjonelle investorer i selskaper som har medvirket til straffbare handlinger, kan det som vist i denne anmeldelsen også foreligge et strafferettslig ansvar for aksjeeier i selskapet eller knyttet til forvaltningen av eierskapet. Vi viser her både til FNs spesialrapportør Francesca Albaneses analyser av folkerettslig og mulig strafferettslig ansvar foran i pkt. 4, og til Einarsens redegjørelse i *Vedlegg 1*, se også omtale av utredningen av advokat Erlend Balsvik i Rett24. Blant annet kan det være grunn til å avslutte med det konstruerte eksempelet der på s. 10 og eksempelet med Bet Shemesh på s. 11-13. En aksjeeier kan ikke straffritt fortsette å være eier i et aksjeselskap og eventuelt ytterligere kjøpe seg opp i selskapet med kunnskap om at selskapet som ledd i sin virksomhet medvirker til hvitvasking eller folkemord og tjener penger på det. Norsk påtalemyndighet kan ikke prinsipielt innta det standpunkt at det er lovlig etter gjeldende norsk strafferett.

De anmeldte begjæres med dette etterforsket, tiltalt og straffet.

For Palestinakomiteen i Norge

Line Khateeb

Leder

Framsendes med vedlegg per e-post: postmottak.nast@statsadvokatene.no